

SÈRIE 3**OPCIÓ A**

1. Expliqueu el paper de la tradició religiosa i de la ciència en el conflicte plantejat a *Aigües encantades*, de Joan Puig i Ferrer, i digueu quins valors ideològics i quins personatges s'associen a cada una.
[3 punts]

Pauta de correcció

Els tres punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica:

(a) Que el conflicte fonamental neix de dues maneres oposades d'afrontar el problema de la sequera que afecta el poble. Per a la majoria d'habitants del poble, la sequera és un càstig diví i només es podrà resoldre recorrent als valors de la religió més tradicional, tenyits de superstició, és a dir, amb la pregària i la processó a la mare de Déu dels Gorgs. En canvi, el Foraster que visita el poble aporta la visió de la ciència: l'aigua dels gorgs, sagrada per al poble, prové d'una deu viva i es pot aprofitar, per mitjà de la tecnologia, per a regar les terres del poble. (1 punt)

(b) Que a la religió s'hi associen valors com el tradicionalisme i l'immobilisme (es fa el que s'ha fet sempre), el principi d'autoritat, la manca de crítica, la negació de la individualitat, la resignació, etc. A la ciència s'hi associen el progrés material i moral, el menyspreu per la religió, el racionalisme, la llibertat, l'individualisme, l'entusiasme, la voluntat i l'acció. (1 punt)

(c) Que els valors de la religió són representats per mossèn Gregori, però, sobretot, per Pere Amat, cacic del poble i pare de Cecília, perquè encarna l'autoritat, el despotisme i la continuïtat dels valors antics. I que els del progrés s'encarnen en el Foraster i en Cecília: el Foraster és un enginyer vingut de la ciutat que ve a portar el progrés al poble i fracassa en enfrontar-s'hi; Cecília, filla d'Amat, que ha estudiat a la ciutat, comparteix els valors del Foraster i els posa en joc davant la família, a qui s'enfronta, i davant el mestre Vergés, que no entén la seva revolta, i, com el Foraster, abandona el poble. (1 punt)

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats.

2. Quina concepció del poeta i de la poesia es desprèn de *Vent d'aram*, de Joan Vinyoli? Tingueu en compte els poemes «Amb ronca veu» o «La mesura d'un home», les imatges del gall o el coraller, i l'exhortació a ser «pur en el pur».
[2 punts]

Pauta de correcció

Els dos punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica:

(a) Que, per a Vinyoli, la poesia i la vida s'identifiquen, i que això és un tret que comparteix amb poetes de la tradició romàntica i simbolista (es poden esmentar Hölderlin, Nietzsche o Rilke). Per tant, la poesia no és una activitat

estètica, sinó un camí per a l'autoconeixement i per a la indagació sobre l'existència, i que aquesta indagació és dolorosa. (1 punt)

(b) Que, a Vent d'aram, hi ha poemes dedicats exclusivament a aquest tema. Així, a «Amb ronca veu», que obre el llibre, el poeta s'identifica amb el gall salvatge que canta des del fons de la nit —del dolor de la vida— davant la certesa de la mort. Una altra imatge del poeta és el coraller, que en un altre poema («El guany») surt de la seva immersió en el mar fosc amb el guany d'una nova mirada sobre la vida. Que l'actitud de donació exclusiva a la vida i la poesia es manifesta en un dels últims poemes del llibre, «La mesura d'un home», on afirma que per donar la mesura pròpiament humana cal haver estat «pur en el pur», sense afany de guanys materials. (1 punt)

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 2 punts.

3. Comenteu aquest fragment del capítol IV («Neteja») de *Solitud*, de Víctor Català. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):

a) La situació del capítol en la novel·la.

b) El significat simbòlic de la neteja en el procés d'adaptació de la protagonista.

c) L'aparició de l'Ànima i la caracterització d'aquest personatge.

[5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

Però així que escombres i esteranyinadors començaren a regnar-hi, en aquella capella, s'hauria dit que la muntanya s'esfondrava. Els sants tremolaven en llurs altars, les rates fugien esparverades de tots cantons, queien trossos de motlures corcades, es migpartien cames i braços de cera... I enmig de l'enrenou i de les espesses nuvolades de pols ofegadora, es veia a la Mila moure's i bracejar ardidament, resseguint-ho tot i no perdonant racó ni forat. La febre de la neteja l'havia presa tan follament, que sentia una excitació voluptuosa, entregant-se de ple a n'aquell gran tragí revolucionari.

I vet aquí que una tarda que s'estava enfilada en un relleix d'altar, per damunt de l'ara, rautant la cera que tenia entre dit i dit un angeló que feia de candelero, reparant de cop que minvava la claror, entrevirà el cap i vegé un home aturat en la llinda de la capella.

De pressa i una mica confosa baixà de l'altar, procurant que no se li vegessin gaire les cames. Estava roja i agitadota; els ulls, nets i cristal·lins, li relluïen sota les pestanyes blanques de pols, i el mocador vermell que s'havia lligat al cap per a amagar-se el cabell li donava un aire de bordegassot entremaliat.

L'home es quedà mirant-se-la, com sorprès.

Era un pagès de mig temps, mal girbat, amb un gec pansit de vellut blau i unes calces de pana groga estripades i cenyides al cos per una cordilla d'espart. Anava espitregat i descalç, i de la barretina posada sense gira, amb la pontorra enrere, entre clatell i orella n'eixia un bordó ossós de color d'oli i una margera de celles que amagaven una enclotada, en qual fons s'hi removien inquietament, com dos insectes enmig de brossa, dos ullots petits, petits, de no se sabia quin color.

—Bones tardes —li digué la Mila.

Però l'home, suspès i mirant-la fixament de les fondàries de sota les celles, no li tornà contesta.

La Mila sentí que s'enrojolava més enfront la mirada desconeguda, i somrigué compromesa. Aleshores l'home, com revenint-se, desvià les ninetes amagades i es posà a riure també.

—Hu, hu, hu...! Bones tardes...

Tenia la veu ronca i reia d'una manera estrafeta, aclucant els ulls i enrullant el llavi de dalt cap endins. Al fer-ho, ensenyava les dents i geniva superiors, i la Mila reparà de seguida que les dents eren blanques i lluent com botonets de pedra, i les genives rogenques, d'un color semblant al de xocolata.

[...]

La Mila vegé aleshores el front més estrany que hagués vist en sa vida: un front que no pareixia de persona. Llargarut a tall de pera, tenia el frontal i parietals rebaixats com per virtut d'una violent estreta circular, i el sobrecell tan reeixit, que de pols a pols li feia com una cornisa volada: el bordó aquell ossós que sortia de la barretina.

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al comentari de contingut es poden atorgar si l'alumne/a tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir, si explica:

(a) Que aquest capítol se situa just després que, en els tres capítols anteriors, s'ha narrat el camí difícil de Mila i Maties fins a l'ermita, i les impressions negatives que en rep a l'arribada, de nit, i el primer contacte amb l'entorn, l'endemà al matí. I que aquests tres capítols han servit per presentar directament o indirectament els principals personatges: Maties, el Pastor, Baldiret i l'Ànima. (0,5 punts)

(b) Que l'episodi de la neteja representa la voluntat de la Mila d'apropiar-se del seu nou entorn, dominar-lo i imposar-hi el seu ordre personal, i que la neteja de la capella és especialment simbòlica; és l'espai de sant Ponç, que Mila converteix en un cosmos ordenat, on, intentant vèncer el desànim i la frustració inicials, intentarà de trobar el seu lloc, un sentit a l'existència i un projecte de futur. (1 punt)

(c) Que la sobtada aparició de l'Ànima enmig d'aquesta operació prefigura el desenllaç de la novel·la i crea el contrapès a la influència benèfica del Pastor i a la necessitat de satisfacció del desig sexual i maternal de la Mila. En el passatge, la Mila es protegeix instintivament («baixà de l'altar, procurant que no se li vegessin gaire les cames») de la mirada del nouvingut. (0,5 punts)

(d) Que de la descripció del personatge en destaca la caracterització, mitjançant el recurs de l'animalització, més bestial que humana: és pràcticament incapaç d'articular mots i només emet sons inarticulats (aquell «hu, hu, hu» de salvatgina), i té un físic estrafet que fa pensar més en un animal que en un home: ulls que recorden un insecte, dents feridores, genives voraces, i «un front que no pareixia de persona». (1 punt)

Si l'examinand complementa la resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat, se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

OPCIÓ B

1. Els personatges principals de *Ball robat*, de Joan Oliver, són tres parelles que es disposen a celebrar conjuntament el seu desè aniversari de matrimoni. Digueu quines són aquestes parelles i expliqueu com són els seus membres (individualment i dins la parella) i quines frustracions tenen.
[3 punts]

Pauta de correcció

Els tres punts assignats es poden atorgar si l'examinand:

(a) Esmenta els noms dels personatges que formen les tres parelles (Cugat-Mercè, Oleguer-Eulàlia i Oriol-Núria) i en diu alguna particularitat, essencialment: que el Cugat representa la figura de l'intel·lectual, de l'escriptor fracassat; l'Oleguer, la de l'advocat triomfador, i l'Oriol la del fill de bona família força desvagat; i que les mullers tenen una posició menys rellevant: cap d'elles amb ocupació, tret de l'Eulàlia, que es refugia en la cura dels fills. (1 punt)

(b) Comenta que les tres parelles viuen en un estat de distanciament entre els seus membres. Així, les expectatives de Mercè amb Cugat fracassen perquè aquest no ha esdevingut el bon escriptor que ella esperava; l'Eulàlia, d'altra banda, no espera res de bo de l'Oleguer, per a qui el matrimoni no és altra cosa que una simple juxtaposició de persones; finalment, la relació de l'Oriol i la Núria és també de distanciament i està marcada per la mort de la seva filla. (1 punt)

(c) Explica alguns dels aspectes distorsionadors de les tres parelles. Per exemple l'admiració de Núria per Cugat, de la Mercè per l'Oleguer i de l'Oriol per l'Eulàlia, la qual cosa dona lloc a tres triangles més que no pas a tres parelles. Pot parlar també de la concepció, que es desprèn clarament de l'epíleg de l'obra, que les relacions matrimonials estan abocades a un fracàs inevitable. (1 punt)

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicitat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 3 punts assignats.

2. A la novel·la *El violí d'Auschwitz*, de Maria Àngels Anglada, hi ha diversos punts de vista narratius. Expliqueu quins són aquests punts de vista a l'inici, al cos i al final de la novel·la, i relacioneu-los amb els personatges des dels quals se'ns explica la història de Daniel i la construcció del seu violí.
[2 punts]

Pauta de correcció

Els dos punts assignats es poden atorgar si l'examinand explica:

(a) Que al començament de la novel·la, el punt de vista és la primera persona narrativa del violinista Climent Moragues (0,5 punts).

(b) Que al cos de la novel·la s'explica la història de Daniel, la seva vida al camp d'extermini i la construcció del violí, amb un narrador en tercera persona omniscient que adopta la perspectiva de Daniel i després la de Bronislaw (0,75 punts).

(c) I que al final de la novel·la es manté el punt de vista en tercera persona omniscient, ara des de l'òptica de Bronislaw (0,75 punts).

També es pot valorar de forma positiva que s'esmenti algun altre personatge a partir de les informacions del qual es completa la història (el mecànic Freund, per exemple).

Si l'examinand complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no pot sobrepassar els 2 punts.

3. Comenteu el poema «Ulls clucs l'amor» («Collita de fruits, 1») del llibre *El poema de la rosa als llavis*, de Joan Salvat-Papasseit. Tingueu en compte, sobretot, els aspectes següents (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):
- a)** La mètrica i els recursos formals.
 - b)** El tema del poema, fent atenció al sentit dels referents mitològics i religiosos, en relació amb la història amorosa descrita en el llibre.
- [5 punts: 3 punts pel contingut i 2 punts per la capacitat d'argumentació i d'anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

ULLS CLUCS L'AMOR

ulls clucs

l'amor

sap que la vida sempre és una festa

una cançó

Déu se l'estima com la llàntia encesa

ulls clucs

l'amor

Déu li manava que es lligués la bena

passava jo

i ara es venjava fent que fossis meva:

xiula i feineja

fa ta cambreta

Pauta de correcció

Els tres punts assignats al contingut del comentari es poden atorgar si l'examinand tracta, per separat o conjuntament, els aspectes especificats en les preguntes, és a dir:

(a) Si comenta que, no obstant el trencament dels versos, que és una característica de l'avantguarda, el poema té una mètrica tradicional: combina versos de quatre i deu síl·labes de rima assonant encadenada, i es clou amb

un apartat de versos de quatre síl·labes; i si fa notar l'absència de signes de puntuació, que es relaciona també amb els moviments d'avantguarda. (1 punt)

(b) Si explica que el poema, situat en l'estadi culminant del procés amatori, representa la irracionalitat de l'enamorament a través de la personificació de l'amor en el déu Cupido, una figura provinent de la mitologia clàssica que aquí és al·ludida pel seu tret més característic: la bena que li tapa els ulls (v. 1, 5-6) mentre dispara a cegues la sageta enverinada de l'amor de què el poeta es confessa víctima (v. 7-8). Però aquesta deïtat pagana, en els versos 4 i 6, està sotmesa a la voluntat i als designis de Déu (el Déu cristià, com indica la majúscula): l'amor, doncs, és una força que forma part del món, del pla diví. Es valorarà especialment que l'examinand situï el poema en la història amorosa que narra el llibre (en la culminació de la iniciació eròtica de l'amiga i just abans de l'acte sexual) i que expliqui el díptic final: Cupido, el déu de l'amor, convertit en un ésser casolà que, mentre xiula, prepara la cambra que serà l'escenari de l'amor secret entre els dos amants. (2 punts)

Si l'examinand complementa la resposta de manera correcta i coherent amb algun altre aspecte pertinent no explicat en l'enunciat, se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.